

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. II. - Broj 10.

Ljubljana,
5. marta
1931.

Izlaže svakog četvrtka • Godišnja preplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani (Narodni dom)
Telefon br. 2543 • Račun kod poštanske štedionice br. 12.943 • Oglaši po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Deset godina smrti — tren večnog života!

E. GANGL:

Brat dr. Ivan Oražen — Sokol i čovek

Iz govora na žalobnom zboru 13. marta 1921. god. u Narodnom domu u Ljubljani posle sprovođa.

Na širokoj, dugoj cesti, koja se vije iz prošlosti u sadašnjost, iz sadašnjosti u budućnost, žare crveni cvetovi kao da su izrasli iz vruće krvi srca. U cvetovima je život i snaga, zdravlje i lepota, vrlina i plemenitost. Na gornjem kraju, u sredini, dole, levo, desno — svuda i uvek, u tom nikad mirnom i neprestanom gibljivom moru crvenih cvetova života i snage, zdravlja i lepote, vrline i plemenitosti stoji on, naš brat starosta — k. dr. Ivan Oražen!

U doba kada je Sokolstvo do dubine postalo svesno svoje preporodilačke i do narodne samobitnosti i savesti vodeće uzgojne i kulturne zadace, slobodna volja našeg člansvra uzdigla je brata Oražena na vodeće mesto u našim redovima — i sa ponosom ovio je preko junačkih grudi Štefbojku — vanjski znak starostovanja. »Mavričica na tri pramence« (Duga u tri pramena) prelila je i preopila na Sokolskom saboru u Novom Sadu na Vidov dan 1919. godine svoje boje iz slovenačke užine u širinu i sveopšćnost državne zastave. Pa to je bila samo vanjska, vidljiva promena na Oraženovim grudima. Unutra, u duši, naše mu je ujedinjenje živelo već davno — tamo od žalosnih i veselih dana njegovih mladežničkih godina!

Ozbiljnošću čoveka, koji je dozro u žestokoj borbi života, latio se svog sokolovanja. Vodilo ga je Tyrševa načelo, kojim je Sokolstvu udahnuo životnu snagu i nepobedivo moć, naime načelo da Sokolstvo nije osnovano za stranke, već za čitav narod. Sokolstvo nije promenljivo, kao što su promenljivi politički ili kulturni nazori, već je većito istinito te tako veličanstveno i visoko stoji nad svim savremenim sporovima! — Sokolstvo je svenarodna organizacija, zato ne može da služi nijednoj političkoj stranci ili staleškim organizacijama. Samo je narod temelj celoj kulturnoj, političkoj i gospodarskoj organizaciji, zato Sokolstvo mora biti zajednička narodna svojina, da bi dobili i održali barem jednu vezu, koja će pojedine sastavne delove povezati u harmoničnu celinu; da bi dobili jednu osovinu, oko koje će se kretati kolo sreće i dobrobit našeg naroda.

Tako je žarišta sva nutarnjost našeg pravog saveznog starešine brata dr. Oražena u sjaju i topolini sokolskih kreposti. Neki bilo plemenitih dela, da nije plemenitost u duši. Tyrševa ostavština p'fanula je u njemu svom svojom pobedničkom snagom i prožela celo njegovo mišljenje i čuvstovanje. Svaka njegova misao svaka njegova želja bila je posvećena sreći naroda i domovine. Sam određen je da se svakog uživanja svake raskoši, ugibao se je svakoj prilici koja je i malo sizala preko granica skromnosti svesnog Sokola demokrate. Ukoliko je najviše bilo moguće njegovim materijalnim i moralnim snagama, bezuvjetno je služio načelima socijalne pravednosti, da ublaži trpljenje i bedu sirotinje, ne samo da izleči i uteši fizičke boli i rane, nego da i bolnim, ranjenim srcima poda ublažujući i osvežujući lek. Njegova duša nije tražila ništa takvoga, da bi zasilita pohlepnot individualnog egoizma, koji je njegova sokolska savez potisnula daleko na stranu savrhe staze njegove muževnosti i njegovog značaja! Svoje vlastite sreće, kako ju prikazujemo u svakodnevnom smislu, odlučno se odrekao onog časa, kad mu je zakletva vekovne vernosti sokolskim načelima i sokolskom bratstvu naložila sveštenuku pokrovitost samozataju i usavršavanju u dobro, lepom i istinktom.

I neki bilo plemenitih dela, da u duši nije bilo ljubavi, jer delo bez ljubavi kao zdenac je, koji presahne u peskovitom tlu. I samo je jedna ljubav, koja se ovija oko dela čoveka Sokola, sada kao mučenički venac, sada kao kruna pobednika i vladara — a to je ljubav prema domovini!

I ova ljubav brata dr. Oražena

bila je dublja od mora i viša od naših gora i verna i stalna do crnog groba! Iz nje prikipelo je i rodilo se sve, što je blagotvornog otvorenim rukama sipao medu braću i sestre,

kod čega nikad nije pitao, kako se zoveš i što si, odakle si i kojeg si uverenja. Ako je bio pečat poštenosti utisnut u twoju dušu, slobodno si pokucao na njegova vrata. Što je bednija bila tvoja sudbina, to bliže si stajao njegovom srcu. Sam dete bolesti, truda i suza, nosio je u svojim grudima bolove sviju, kao što je i uživao sreću u zajedničkoj sreći sviju i u jedinstvu zajedničkoj naprati se jedinom blagodati svoje iskrene duše.

Sva deca iste majke domovine

dobivala su od brata Oražena toliko,

koliko je mogao i znao da da, a mnogo puta i više, nego što bi smeo dati. U toj neograničenoj domovinskoj ljubavi plamsala je jakim svetlim iskrum humaniteta, koja je njegovom karakteru i pozivu dala izraziti potez čoveka modernih nazora čovečanstva, a koja je ujedno dokazom sasvim nacionalno-kulturne misije Sokolstva koje pored bratstva uzdižu i načela jedinstva i slobode do visine najboljnije organizacije kulturnog Slovenskog Saveza. Bezbrije je raznih prilika, u kojima je pomagao svojim odličnim uticajem i svojim autoritetom. Nije bio pitanja, kojeg se u interesu Sokolstva ne bi latio energijom i voljom, koja dolikuje same pravom Sokolu. Jedva je minuo Maribor, a već se bližao Osijek. I ni ranj se još nisu dovršili početni radovi, a već nas zove na veliko sokolsko slavlje, na ljubljanski slet god. 1922. I još nije ni završen sav organizatorski rad u našem Savezu, a već je iskrnsuo Čehoslovačko-jugoslovenski sokolski

misleno trošenje i uništavanje materijalnih i moralnih dobara, koje besvesno proždire ludo veseljačenje. Iz Sokolstva htio je da izgradi spasoносnu branu protiv razuzdanosti, surovosti, uživanja nemoralia i drugih mana i poroka naših dana. Jer će i narod biti slab, mekan i bolesni pojedinci; a narod se diže do neslućene jakosti, do moralne veličine i do materijalnog dobra ako je telesno i moralno zdrav svaki njegov sastavni deo! Ljubav prema narodu uputila je brata Oražena do pravog shvaćanja, zadače sokolskog uzgoja. Zato je bio Soko iz dubokog uverenja i sa čvrstom verom da je Sokolstvo za narod apsolutno potrebno, kako bi sa radom Sokolstva izneli sve svoje nutarnje bogatstvo na beli, veliki dan, i da narod nikao voli, ko je neprijatelj Sokolstva i ko protiv njega radi sa kojim god sredstvima, razlozima i nameštamal.

U časovima samocene, kad se je brat Oražen ugibao svetu i tonuo u svoje misli, želeo je sladak zagrljavaj prirode i njezinih krasota. Kretnao je u gaj i lug, koji dobroćudno i primamljivo sklanjanju njegovih belih dvoraca. I tamu mu je misao na Sokolstvo misao na domovinu misao na našu mladež, misao na braću širom naše države i van njezinih granica bila verna dobra pratilica. Razgovarao je s drvećem i grmljem, koje je šaputalo i šumilo u milovanju povetarca; razgovarao je s ovećem kraj put, slušao je pesme ptičjih žica. Sva duša, široko razotkrivena, podrhtavala mu je u bijici božanskih užitaka, koji se u nju slevahu iz neiscrpnog vreleca prirodnih tajna i lepota. Želeo je dignuti se u oblak neba, koji je nad njim plovio u nedogledne daljine, gledao pred sobom naš čudesni svet, njegovu milinu, veličanstvenost i bogatstvo. Njegova ljubav uznosiла mu je dušu za oblakom neba grlija je svu našu zemlju u širini sadanjih granica razlevala se preko njih sve do tamo, gde deo našeg naroda još kuka u sponama ledenog, krutog tudinstva, letela je k severu i k istoku Slovenstva, gde se spremaju naša braća Sokoli, da jaki i snažni srnu u nove borbe za naše i svoje i zajedničko konačno ujedinjenje, i za slobodu svega Slovenstva te za njegovu veliku budućnost!

Naš brat starosta nije poznavao mira, u kojem se gasi stvaralačka snaga; nije poznavao zadovoljstvo, koje čoveka nagoni na nerad. Sokolsko većito nezadovoljstvo bilo je pokretna potuga novim delima, novim nacrismama, novom snovanju. Sokolstvo teži k savršenstvu; usavršavanje pak mu je sredstvo. Najviša mera letesne i moralne lepote svega naroda kao celine ideal je sokolskog rada a čim više usavršavaš sebe tim više se tvom usavršavanju odmiče uzor i cilj Sokolstva; ti pak moraš za uzorom i ciljem uvek dalje, uvek više. I zato u sokolskom radu nema i ne može biti nikakvog zastoja i nikad nećeš iz sokolskih ustiju čuti usklik banačnog zadovoljstva: Dosta! Svršeno je!

A danas ukazuje se naša bolest: Svršeno je! — U gluhi noć odjekuje pitanje: Gde si, brate istraost? U ponedeljak je opet ubičajena sednica starešinstva. Dodi! Ne zaboravi!

Ta on nije nikad zaboravio! Nedjelu za nedjeljom prosledili smo u njime kod bezbroj sednica. Nikad nije bio umoran, nikad sit rada. O svakom pitanju, pa bilo naoko i još tako nezvratno, tražio je temeljni razgovor i tačan izveštaj, da je čitav položaj našeg Sokolstva uvek pred sobom jasno video. Boљe nije mogao da gospodari u svom domu, nego što je starostovao u Savezu. Bezbroj je raznih prilika, u kojima je pomagao svojim odličnim uticajem i svojim autoritetom. Nije bio pitanja, kojeg se u interesu Sokolstva ne bi latio energijom i voljom, koja dolikuje same pravom Sokolu. Jedva je minuo Maribor, a već se bližao Osijek. I ni ranj se još nisu dovršili početni radovi, a već nas zove na veliko sokolsko slavlje, na ljubljanski slet god. 1922. I još nije ni završen sav organizatorski rad u našem Savezu, a već je iskrnsuo Čehoslovačko-jugoslovenski sokolski

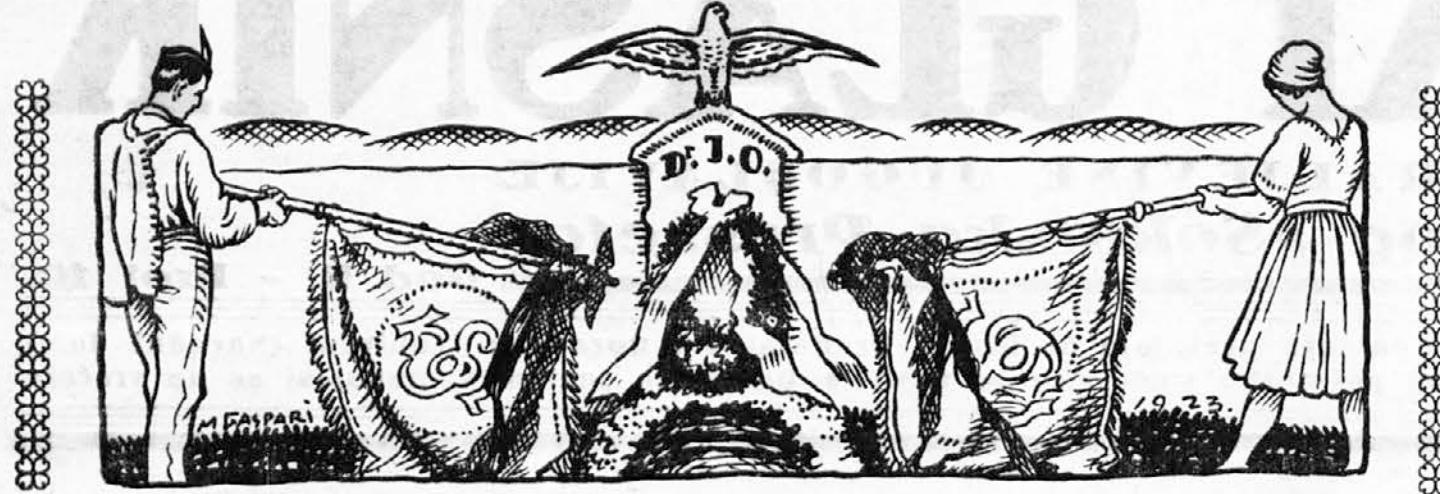
Originalni drvorje slikara-grafčara E. Justina, Ljubljana

* 8. II. 1869.

Ivan Oražen

† 11. III. 1921.

Ništa više nije mrzeo, do li bes-

Pozivamo sve, i staro i mlađe, i muško i žensko, od najmanjeg do najvećeg, ljudamo u zvono uzbune, kličemo, dozivamo i vapimo, da se svi sete, svi spomeni, svi prenu i krenu, da nigde i ni u kom slučaju i nikako ne zaborave, da je ideja jedinstva jugoslovenskog Sokolstva sve i sva što imamo, zašto se borimo i radi čega sokolujemo danas mi jugoslovenski Sokoli!

Braćo i sestre! Naše Jugoslovenstvo, jugoslovenska sokolska misao, ideja jedinstva jugoslovenskog Sokolstva — sve to zavisi od pojedinaca, zavisi od vas, od vaše ljubavi, vaše snage i vašeg morala i vaše čistoće, što morate da tome date! Ne dajte se zaustavljati od sitnica i idite stalno i pravo svojim putem! U radu za ideju Jugoslovenstva svi ste jednak veliki, jednak potrebni i jednak vredni. Ugadajući željama čuvajte i branite ono, što osvojite! Po celom narodu jugoslovenskom, jesu i rade isto što i vi mnogobrojna braća i sestre vaše. I sve je to veliko i jedno jugoslovensko Sokolstvo. Napred zato za Jugoslovenstvo, jugoslovensku sokolsku misao, jedinstvo jugoslovenskog Sokolstva! Napred!

Dr. Ivan Oražen — 15. marta 1920.

(Nastavak sa 1. str.)

Savez, a iza njega javljaju se i prve konture Sveslovenskog Sokolskog Saveza...

Gde si, brate starost?

Dao si nam prilike, da smo te upoznali, da smo te morali cenići i poštovati. Još više i više: ljubili smo te! Tvoj sihi znacaj bio je ko kreman i čekl a u duši bio si mek dobar i blag da se nisi stideš suz — koje su ti rad trpljenja braća i sestre na oči navirale — i radi obistinjenja tvojih mladenačkih snova: naš Jugoslavije, kad ti je bila dana srća, da u svom domu slobodno zagriši brata Srbinu, Hrvata i Slovence!

A ove duše prepune bogatstvom

I ljubavi nebi bilo u njegovim delima, da njegovo htenje i čuvstvovanje nisu prožimali sokočke kreposti lepote, dobrote i istine, koje su u čitavoj ličnosti brata dr. Oražena bile jasno i potpuno izražene.

Gde si, brate starost?... Ta upravo si čuo, kako ogroman rad nas čeka. Trebamo te! Dodi!

I vidi! Presto na Gospovetskom polju stoji prazan i čeka da nanj sedne sokočki vojvoda! Crne zastave lepršaju nad kraškim krušom, u goričkom suncu odjekuje uzdah boli nad Jadranom drhti ranjena duša nanoda, Istra i Dalmacija ne mogu da se otrese u tudinske najezdce!

Dodi, dodi, brate starost! U bus-

dućnost vodi nas naš put! Teško nam je bez tebe. Sokolska zastava ne vije se tako čilim ponosom, kao što bi, da joj ti pokažeš put i utvrđiš smjer! Dodi, brate starost! Gde si?

Na širokoj dugoj cesti, koja se vije iz prošlosti u sadašnjost iz sadašnjosti u budućnost, žare cvetovi, kao da su izrasli iz vrueće krvi srca. U cvetovima je život i snaga zdravlje i lepota vrline i plemenitost. I svuda u tom nikad mirnom i neprestanom gibljivom moru crvenih cvetova — praznina!

Kamo te sakriše, brate starost? Svakog sokočko sreća skrilo te je u se. I ostajaš tako u svetom hramu našeg unutarnjeg života!

meni. Jedna je bila mlađa, čvrsta žena, druga već malo u godinama. I razvio se sledeći razgovor:

— Je li istina, da je umro ranjenik P., koji je bio ranjen kod Prilepa?

— Vi ste, drage, sigurno njegovu ženu i mati? Jeste, umro je.

— Pa čujem, doktore, pokaži nam doktore, gde leži na mrtvačkom odu da ga barem još jedanput vidimo.

Teško mi je bilo pri sreću, a morao sam im odgovoriti, da je njihov mili i dragi sahranjen već pre nekoliko dana.

— Što, — sahranjen? Nećemo ga dakle videti ni mrtvog?

Cuo sam prigušen, promukao už dah, koji se izvije ženama iz prisiju, i grozničavim neki grč je zgrabio odjednom njihova tela, a glave su im samo klonule na prsa. Uveren sam bio, da će ih savladati silan plak. A varao sam se. U očima nije bilo suze.

— Brate, kaži nam još, da li se mnogo patio i kako je umro?

— Drage, mnogo se patio, govorio je o svojima i ponašao se junaci sve do zadnjeg časa.

— Umro je dakle kao junak?

— Jeste, kao junak!

Tada se ženama kroz tugu razveseliše oči, tela im se uspravise i ponosito rekose: „Hvala ti na poslednjim rečima, zbogom, prijatelju!“ I čvrstim koracima odošle. Bijaše to žena junaka, bijaše mati junaka!

II. Pogreb iz okružne bolnice

Mirno si i tih zaspao. Oko tvoga kreveta nije se čulo ni plača ni uzdanja, jer su tvoja deca bila daleko, daleko od tebe. Samo je nekolicima tvojih drugova vojnici stajala kod tvoga kreveta, i ovi nisu hteli da uzmemire tvoje poslednje časove. Znali su, da si pretrpeo grozne muke i zadobio strašnu ranu u četverodnevnoj bitci kod Bitolja. Uvereni su bili, da ti treba mira i odmora, i zato su šuteli oko tebe. Samo se u njihovim očima videla bratska bol i njihovi su pogledi sa ljubavlju počivali na tvome bledom licu.

I onda je došao zadnji trenutak. Još jednom si pogledao naokolo, nasmešio se drugovima, koji su stupili još bliže k tebi. Jedan od ovih vernih

članova ti komadić belog šećera u ruku, da ti, brate, bude smrt sratka. Hladan ti je znoj orosio čelo... dug jedan i strašan uzdisaj... i svršio je bil! A tvjora je duša otišla kud ih je hiljadu otišlo u ovim danima strašnog srpskog umiranja.

Posle nekoliko sati dodoše dva čovjeka i odnesoše te u mrtvačnicu.

Tvoju smrt nisu javljale novine, na tvojem odu nije bilo ni svilenih trački ni lepih cvetova, i nitko nije prisiljavao dragoceno sveće. Bilo je sve pusto i prazno.

Pa ipak nisi bio sam, nisi bio ostavljen. Tvoji su drugovi vojnici dozalili k tebi, jedan za drugim. I pristupali su k tebi, nagnjali svoja lica nad tvoju glavu i iz njihovih očiju gledala te je velika ljubav. Iz ljubavi prema potlačenoj braći žrtvovao si svoj mladi život, i zato te je i na mrtvačkom odu pozdravljala i grli plemenita i čista ljubav.

Položiše te u najprostiji les i odnesoše te na kola, što su ispred mrtvačnice čekala. Svečenik te je blagoslovio vojničku ti je truba zatrubila zadnji pozdrav. Volovi povukše i sprovod se počne micati. Na čelu svečenik sa crkvenjakom, iza njega kola, a iza kola desetak vojnika trećeg položiva.

A na tvojem domu zaplakaše mala deca, i susedi opaziše, da je tvoja žena preko noći ostarila.

A u Makedoniji će daleka pokoljenja da pjevaju junacke pesme i u njima će živeti i tvoja uspomena, ju nače moj!

III. „Naš brat je!“

Ranjenik I. iz sela K. bijaše od svih ranjenika najmirniji i najtužniji. Skoro se nikada ne razgovaraše sa drugovima, pa i nama nerado odgovaraše. Istina, jednik je bio izgubio desnu nogu, ali smo misili da mora da ima još neki drugi razlog njegovog tuzi.

Jednog večera dodosmo poslije u njegovu sobu. Začudisimo se, kad viđesmo da okolo njegovog kreveta stoji deset ljudi. Bili su svi visokog, čvrstog rasta, a na glavama su nosili ogromne šubare od ovčje kože. A na ranjenik bijaše sasvim promjenjen, do-

DR. RIKO FUX (Ljubljana):

Sećanja na brata dr. Ivana Oražena

Bilo je još pred prevratom 1918. god., kada smo se počeli sakupljati stariji i mlađi Sokoli te kovati nacrte za daljnji rad. Pre svega počeli smo sabirati skriveni arhiv bivše Slovenske Sokolske Zvezde, koju su posakrivali jugoslovenski Sokoli 1914. god. pred austrijskim vlastima, koje su ju hteli zapleniti. Kada smo utvrdili, gde je arhiva spremljena, latili smo se odmah čvrstog rada. Staro bratstvo iz 1914. god. oživelo je, dan za danom obnavljalo su se stare veze i tako je odmah po prevratu Sokolstvu bilo moguće nastupati svuda, gde je trebalo. Strošta brat dr. Oražen bio je središte i okolo njega zbirali smo se svi, izvršujući njegove upute. Ipak — kao što je dr. Oražen uvek bio — tako je tako koder i tada odmah počeo da traži veze sa braćom u Hrvatskoj i Srbiji. Malo iz tog uspostavio je veze sa Zagrebom i Beogradom i pod njegovim vodstvom isli smo u Zagreb i Beograd da stvaramo osnove za budućnost. Srdačno prijateljstvo koje ga je vezivalo sa Sokolima u Zagrebu i Beogradu, ono veliko medusobno poverenje, koje su ta braća medusobno gojila, kao i oduševljenje prema sokočkom radu, sve je to omogućilo, da se odmah počelo intenzivnim radom na reorganizaciji jugoslovenskog Sokolstva. Većito će mi ostati u spomenu dani, kada smo u meseču januaru 1919. god., baš za pravoslavni Božić, povitali u — Beograd. Tu sam se na vlastite oči uverio koliko je znanača i iskrenih prijatelja imao brat dr. Oražen među Srbinima i kakvo su ga visoko cenili i poštovali. Tada su se još posudila po Beogradu poznate grozote rata i samo polagano sabinali su se stari vojnici u svoju prestonicu. Minuo je dugo doba trpanje, srpski narod proživeo je najgroznejje dade svetskog rata, a ipak smo po svuda videli zadovoljstvo i ponos naroda koji je bio osuden na smrt ali se svojom vlastitom snagom privdigao i izvođio svoju slobodu.

Kudagod se je pokazao brat dr. Oražen, posudila su ga pozdravljali stari znanci, stari vojnici sa suzama radosnicama u očima. Sve je bilo srušeno, sve pokvareno i uništeno ništa nisu našli u svojim domovima, ako su ovi još ostali, a ipak smo morali da budemo gosti sviju i što im je prestatoci.

Vratili smo se sledećih dana puni oduševljenja u Ljubljani i počele prve priprave za prvi Sabor jugoslovenskog Sokolstva. Došlo je do ustavljivanja Jugoslovenskog Sokolskog Saveza i brat dr. Oražen postao je njegov prvi starosta. Meni je bilo dođeljeno mesto tajnika i tako smo proveli skupu u radu najteže doba reorganizacije, odnosno ustanovljenja jugoslovenskog Sokolstva. Kolike je teškoće trebalo prevladati u tim prvim godinama i koliko je puta velikom uplivu staroste brata dra. Oražena uspeo da se reče najzamršenije stvari i samo njegov osobni autoritet privremeno je uspešnom uređenju nebrojenih pitanja. Mirno i pravilno prosudio je svaku stvar i toliko putu uteo mi je spise, da ih sam mirno

IV.

Srpski ponos

Bilo je pre podne i svi smo bili zaposleni u previjalištu oko pregledavanja i previjanja novodošlih ranjenika iz Novog Pazara.

Prisutan je bio i srpski vojni lekar, koji je došao sa transportom i imao da se vraća tek posle podne na položaj.

Brat dr. Ivan Oražen među ranjenom srpskom braćom 1912. god.

stre, i zato smo mu mi svi iz našeg sela braća.

Sa ponosom i ljubavlju gledaju na ranjenika i svaki mu je od njih stisnuo u ruku dar u novcu. Ovaj je dar sigurno došao iz sreće.

Kad ozdraviš, Ivane, javi nam, da dodemo svi po tebe. I ne boj se ništa, iako si bez noge, izgubio si ju i za nas, i mi svi ćemo se za tebe stati.

A Ivanu zasuziše oči od radosti.

Još se s njime rukovaše i oprostisće se. A kod vratiju se svaki od njih jedampat okrenu i nasmesi mu se. Sad smo tek znali, zašto je naš Ivan bio tako tih i žalostan. Siromah, čekao je da mu dođu njegova braća. I nije se varao, došla su braća. A on bijaše, počevši od tog dana, i miran i veselo.

Kad smo bili gotovi sa svim ranjenicima, dode u previjalište još jedan vojnik trećeg poziva. Na njemu se poznavao da je jako izmučen. Došao je sa svojim bataljonom danas u Niš i bio je dva dana na putu. Drugog dana ujutro morao je bataljon otici dalje prema granici.

Pitasmo vojnika, šta mu je i šta želi. Odgovori nam, da već dulje vremena pati od kile, koja mu se sada usled napornog marša još povećala, i da trijake bolesti, da ga pregledamo i da mu kažemo, šta da radi; on miši, da nije sposoban za bojnu službu.

Pregledasmo ga i konstatovasmo, da je njegova greška zbilja velika, premda se još dala reponirati. Kod nas bi ovakvog čoveka sigurno otpustili iz vojne službe. Kazasmo mu, da mu se za vreme može da pomogne pojasm

jom je čitavo svoje imanje ostavljao drugom srodniku dru. Oražnu pak njivu usred mesta, gde bi mogao da sazida kuću. Kada je došao da stric obide taj srodnik, kojemu je ovaj mislio da ostavi sve svoje imanje, i kada je video, da je stric potpuno iznemogao, reče mu: »Vidite, strice, koliko sam Vam puta govorio, da se nikako

na 25 i zatim na 20, ali uvek se sve to više tužio, da se ne oseća dobro. Kađa sam mu čestito 50 godišnjicu — a i sam sam bio doista bolestan — rekao mi je: »Upamtiti, ti si toliko stariji i govorиш da si bolestan, ali ti kažeš, da će ja umrijeti pre tebe, jer to predobro osećam.« Par dana zatim dobitivo je srčne napadaje i jednoga jutra nadoše ga mrtva.

Ne smem također da zaboravim spomenuti, da mi je zadnje godine pred smrt rekao, da prodaje divade i »Friskovec« i da će sav utržak dati za slet, pošto te parcele nisu bile pomeñute u oporuci, stoga ih je mislio još pre da proda.

Napomenuo sam također, da je podigao zajam kod »Glavne Posojilnice« od 400 forinti. Po svršenim istudijama taj je novac povratio, a dionice je nameravao darovati Posojilnici i zato ih nije otkažao. Na konkursu pak ipravili su, da je također i dr. Oražen bio član »Glavne Posojilnice« te je bio osušen da za pokriće gubitka platiti 48 000 kruna.

Jednoga dana reče mi, da ga optratim do pošte jer da sa sobom nosi novac od kuću na Dunajskoj cesti, koju je prodao ravnog za 48.000 kruna. Kada je predao novac rekao mi je: »Vidiš, sva kuća je otša a od nje ni jednput nisam što popio ili pojeo.«

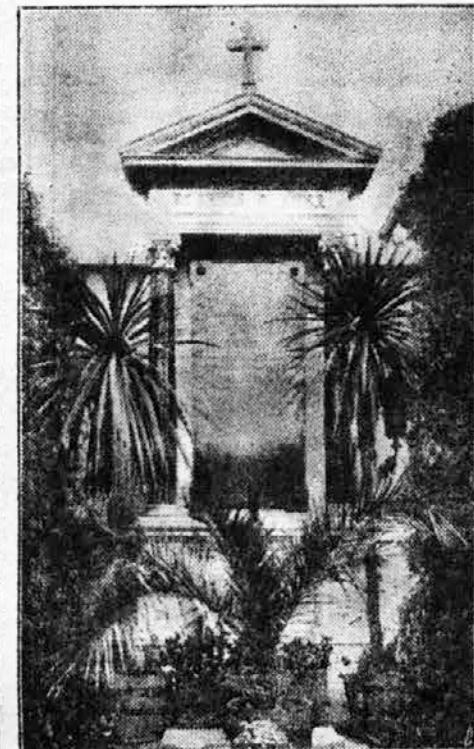
Slava njegovoj uspomeni!

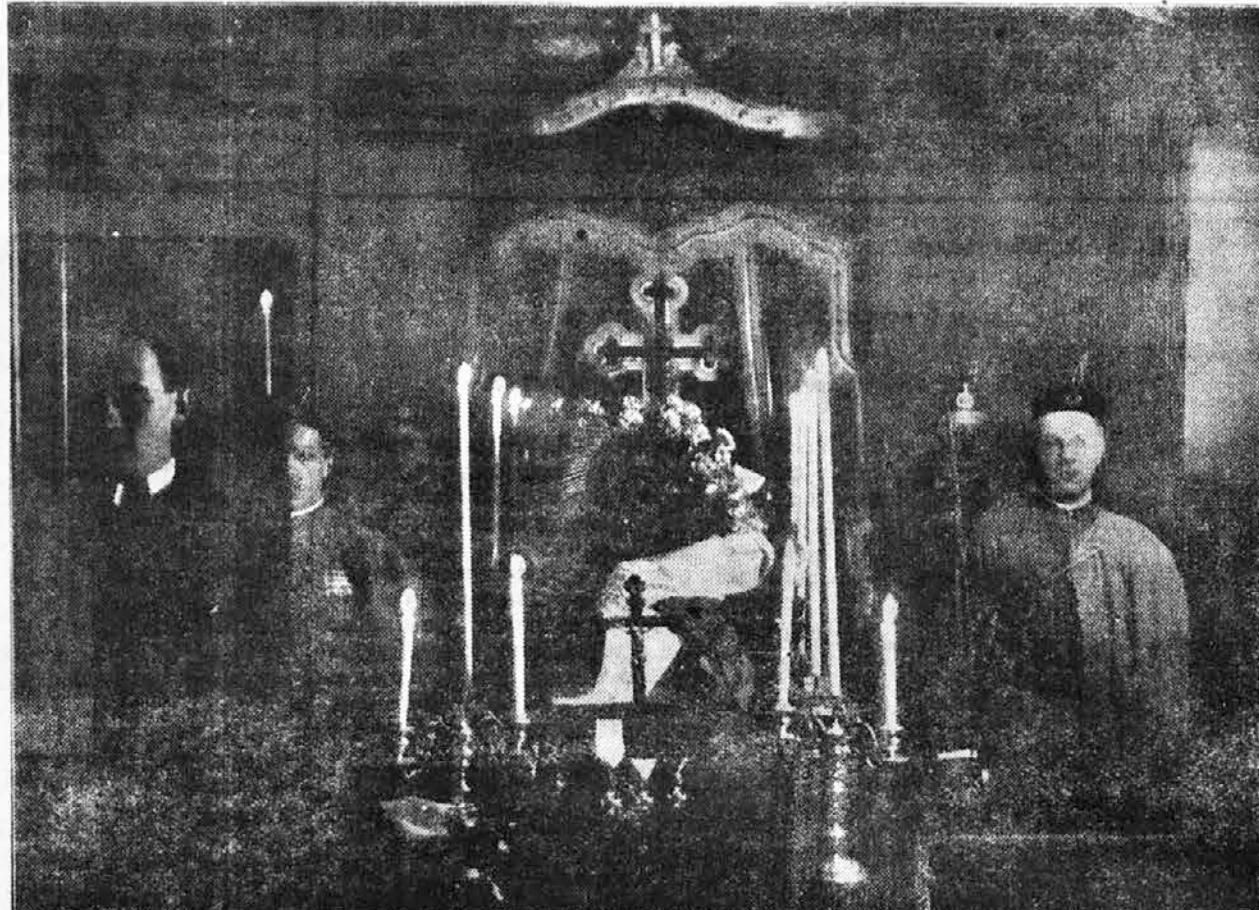
Pozmrina maska

ne ubijate s tim posedom, već da ga radije prodate pa da počivate, i sada nebi prodao za koju cenu. Porazgosticu koji je bio toliko privezan uz svoju grudu, kao svaki pravi kmetijac uopšte, bilo je to dosta da naslutti, da će ovaj posed odmah prodati, ako ga njemu ostavi. Određeno je stoga da se odmah brzojavno pozove iz Ljubljane dr. Oražen. Kada je on došao, bolesni stric mu reče da mu kani ostaviti njiju, ako uistinu namerava da tu sagradi kuću i njivu ne proda. Dr. Oražen pak mu odgovori, da bi za njega svaki pedalj zemlje bila svetinja, koju nebi prodao za nikiju cenu. Porazgosticu se još o nekim ostalim stvarima dr. Oražen oprostio se je od bolesnika. Netom je on otišao, stric je pozvao ljude, pred kojima je napravio novu oporučku i rekao im: »Moja prva oporučka više nije valjana jer ja sve svoje imanje ostavljam dru. Oražen Drugim srodnicima ima samo nešto da se isplati. I tako je i bilo.

Odmah iz rata počeo je dr. Oražen počolevat. Tužio se, da ga tiši u poslu. Cigaretu, koju je pre pušio do 50 dnevno, reducirao je s početka

Grobnica kod Sv. Krištofa (Ljubljana)

Na mrvičkom
odru u Narodnom
domu u Ljubljani

Zahvala dr. T. G. Masaryka

Prvi zamenik starešine Saveza, brat E. Gangl, primio je od čehoslovačkog poslanstva u Beogradu sljedeće pismo:

Beograd, 14. februara 1931.

Ovome poslanstvu je čast isporučiti Vam zahvalu predstavnik Čehoslovačke Republike gospodina dr. Tomáša G. Masaryka za čestitke, koje ste mu u ime Sokola kraljevine Jugoslavije uputili prilikom svečane počete počasnog doktorata Univerziteta kralja Aleksandra u Ljubljani.

Počastno Vas uverava o svom odličnom poštovanju.

Poslanik Flieder, v. r.

Rakek. Povodom proslave desetljetice evakuacije Rakeka kot zvesti čuvanjima naše meje zagotavljamo nemajmo zvestobo našim svetim jugoslovenskim in sokoškim idealom. To in našo radost in zadovoljstvo, da smo zopet priključeni majki Jugoslaviji blagovoli tomačiti na najviših mestih Zdravo! — Sokol Uneč-Rakek.

Celje. Glavna skupština Sokolske župe Celje pošilja ob poštoviteljni udeležbi najiskrenje bratske pozdrave! — Sokolska župa Celje.

Satin. Novoosnovano Sokolsko društvo Satin, srež vukovarski prigodom svoga osnutka i ujedno za svoje prve skupštine šalje svoje sokolske pozdrave bratskom Savezu izjavljajući svoje spremnosti u izvišene ideje Sokolstva. Zdravo! — Starešina Duro Kušić.

Soko na Jadranu

Druži broj »Sokola na Jadranu« ima sleđi sadržaj: Štet Sokolstva na Jadranu i VIII. slet župe Split; Pero Šegota; Mihovio Pavlinović; Ivan Ivanović; Nove uprave — nove snage; dr. Ivan Ribar; Ljuba Stanovićević; S. V.; O hamonjiskom razvoju tijela i harmoniji pokreta (nastavak); Miroslav Dobrin; Laka atletika; Franjo Lhotsky; Tyrsky sokoški sustav u pitanjima i odgovorima. — Za djecu i paraštaj: Josip Boko; Markov Budžovan. — Vestici iz župe. — Čehoslovačko Sokolstvo. — Sokolstvo u Americi. —

»Soko na Jadranu«, kao sokoški list, treba da malo više pripravi kod pisanja reći »Sokol« i »Sokošto«, jer u jednoj te istoj rečenici nalazimo ove reči pisane sad velikim sad malim početnim slovom. Substantive »Soko«, »Sokolstvo« pišemo velikim početnim slovom, a adjektiv »sokoški« malim! (Op. Ur.).

I redovita glavna skupština Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

nazivljivo se prema zaključku uprave od 22. februara 1931. I u smislu poslovnika za nedjelju, 29. marta 1931., u Beogradu,

u velikoj dvorani klasne lutrije, Knežine Ljubice ulica.

Dnevni red:

1. Izveštaji: a) zamen. starešine, b) tajničar, c) načelnika i načelnice, d) predsednika просветnog odbora, e) blagajniku, f) statističaru, g) predsednika organizacijskog, h) predsednika celednog fonda, i) predsednika manjinskog odsuka, j) uredniku sokoške štampe Saveza.
2. Predlozi uprave Saveza (Putevi i ciljevi).
3. Rešavanje o višini primanja društava Savezu.
4. Hitni predlozi.
5. Predlozi za održavanje svesokolskih i saveznih sletova.
6. Izveštaj revizionog odbora.

Početak skupštine u 10 sati.

Verifikacija izaslanika izvršile se od 9 do 9:45 sati u istoj prostoriji.

Poverljivi sastanak biće u subotu, 28. marta 1931., u 20 sati u istim prostorijama.

Zdravo!

Beograd, 22. februara 1931.
Uprava Saveza SKJ.

Promocija braća Rudolfa Bičanića

Dne 28. februara o. g. promoviran je na čest doktora prava na zagrebačkom univerzitetu brat Rudolf Bičanić, načelnik Sokolskog društva Zagreb II i zamenik načelnika zagrebačke župe. Odličan sokolskom radniku bratu dr. Bičaniću naša iskrena bratska čestitana!

Promene u opremi jahačkih odsuka

Na sednici uprave Saveza od 22. februara o. g. zaključeno je na predlog načelnštva Saveza, da se u pogledu opreme članova jahačkih odsuka izvrši ova promena, kao što je to razvidno iz priložene slike u knjizi

Govor braća dr. I. Oražena na sletu u Somboru

1. augusta 1920. godine

Sestre i braćo!

Već je preko pola hiljade godina, otkako je na slavni Vidovdan propalo srpsko carstvo na Kosovu i cvet juna ka srpskim lega u grob...

Ali nije propalo na Kosovu samo srpsko carstvo i srpska sloboda, nego je onda prolazno pobedeno, i u prahu oboren, opća ideja slobode celog jugoslovenskog naroda...

Za ideju slobode vodila se strašna bitka kosovska, i u ime svih Jugoslovena prolije svoju plemenitu krv naši pretci bez mahna i bez straha! I kad je Srbiju pritisao mrak i ropstvo, osetio je to, podneo je, i u vekovima trpeo celi Slovenski Jug...

Radosno su zagraktali crni gavrani na sviju stranu, i naši neprijatelji sa istoka, severa i zapada veselo su čekali našu potpunu smrt i uništenje.

Sestre i braćo!

Nakon više od 500 godina sinula je, kao munja, ponovo zraka slobode i borbor na solunskom frontu otpočela je u Makedoniji nova bitka ko-

sovka, u kojoj su jedan uz drugog stajali i borili se Srbi, Hrvati i Slovenci, i koja je sretno i divno dovela do konačnog oslobođenja i ujedinjenja celog jugoslovenskog naroda...

Danas smo zadovoljni, ushićeni i veseli, i pesma naše velike slobode i ujedinjenja ori se od plavog Jadranu do mutnog Dunava, od beloga Triglava pa do sinjeg Egejskog mora...

I naš sokolski slet ovde u Somboru divan je i jasan znak našeg slobodnog i ujedinjenog života, što se močno podiže, jača i razvija, kako u narodu, tako u državi našoj, i tako i u ujedinjenom jugoslovenskom Sokolstvu, u čije ime ovde govorim...

Braćo i sestre!

Zadobili smo pobedu, i sad treba da je sačuvamo, da je uvrstimo, da je osiguramo, i da je odbranimo od bezbroj spoljašnjih i unutrašnjih neprijatelja, koji željno hoće da je upotpaste...

Mi jugoslovenski Sokoli stojimo ovde prvi na braniku, i sokolska ideja,

ideja jakog i čestitog naroda, jeste ona, u čijoj smo službi mi, za koju rađamo, i da vam hoćemo da rasirimo u ceo naš narod, bez obzira na plemena, pokrajine, vere i staleže...

Težak nas i slavan čeka rad, pa je potrebno da sve naše sile upotrebimo, i da verni stari načelima sokolskim izdržimo do kraja, i pomognemo dovesti ceo jugoslovenski narod do sreće, mira i bogatstva...

Braćo i sestre!

U ime Jugoslovenskog Sokolskog Saveza došao sam ovamo da vam donesem pozdrav i da vam kažem nekoliko reči. Pa to ne mogu i ne umem bolje i lepše, nego da vam iznesem pred oči uživanost i svetinju sokolske ideje, i da vam pozovem da budete i ostanete njezini radnici i vojnici...

Napred, braćo i sestre, napred, a ti moji jugoslovenski narodi, budi miran i pouzdaj se u twoje sokolske sinove i kćeri, uvek gotove da za twoje sreću i napred polože glave!

Zdravo!

dobro kralja, otadžbine i naroda, jer svu mi znamo i moramo toga biti svešni, da u smislu zakona i stavlja a najviše u smislu naše sokolske volje, treba da sve ono, što je dobro lepo, veliko, plemenito i opšte korisno, dođe iz nas, iz našeg sokolskog rada i iz našeg sokolskog života.

Iz izveštaja pojedinih predsednika saveznih odsuka i odbora možete razabrati kakav je bio naš rad i da se sve učinilo u vremenu od naše konstituante do danas. Ovi izveštaji doduše nisu iscrpni, jer se ovačkovi izveštaji spremaju za glavnu skupštinu a koje ćeće lagovremenu dobiti štampane u naročito brošuri da ih možete pročitati i prema tome stvoriti sud o našem radu ili neradu. Pored toga slijedimo je svaki od vas čitao i u »Sokolskom Glasniku« ta ne izveštaj o sednicama izvršnog odbora, tako da na temelju svoga možete predočiti pravu sliku o funkcionišanju čitavog našeg saveznog avatara.

Izvršeno je bilo i mnogo toga, što nije nigde zabeleženo i šta znači samo ona braća, koja su učinila bezbrojne intervencije kod svih nadležnosti i vlasti, a, mogu reći i po čitavoj zemlji, tražeći uvek i svuda samo istinu i pravdu. Stajali smo takoreći na straži dan i noć, da svesno i muški vršimo svoje sokolske poslove i dužnosti što je više puta izazvalo iscrpljene naših fizičkih i umnih snaga, a sve to u smislu sokolskoga gesla: Osoba mišta — celina sve!

Mnogo toga nam je uspelo, mnogo toga nismo mogli izvršiti pozitivno, pa zato se rada pitanje: Je li naporko, koji u Sokolstvu ulaze, a radi Sokolstvo na dobro braće i sestara za dobro naroda, u pravom razmeru sa uspesima; da li se može uporediti naše nastojarje studenca, koji se gubi u besku, ili ga možemo uporediti sa evolucionom snagom, koja preobražava staru svet u novi aktivne radnosti moralnog života, fizičkog i intelektualnog razvoja i napredka, a što sve našem narodu najbitnije treba? Neka svatko odgovori sam sebi na ovaj upit i kaže, koji je udeo doprinio on sam zajedničkom radu koji teži, da se lepota i vrednost duše našega naroda uvek sve više diže u visini naših sokolskih idea.

Naši poslovni razvijaju se iz dana u dan sve jače i traže od nas da ih izvršavamo svom enegijom i odusjevljenjem. Ne smemo da stanemo na početku našeg puta, već da u smislu naših sokolskih tradicija radimo dalje.

Organizacija Saveza SKJ: kopljeko koje Sokoljavač nosi u desnoj ruci, iz jasenovog je drva u naravnoj boji i nebojadisano. Rukavice su bele tri-kot ili iz kože bez manžeta.

Druga sednica uprave Saveza SKJ,

održana u Beogradu 22. i 23. februara 1931., u prostorijama Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Prisutna braća: I. zamenik starešine Engelbert Gangl, II. zamenik Dušan Paunković, III. zamenik Lacko Krži, IV. zamenik dr. Pavao Mengen-taler načelnik Ivan Bajčić, zamenici načelnika Miroslav Vojinović i Dragutin Šulje; načelnica Elza Skalarjeva; zamenice načelnice: Dana Fićeva i Štefica Brozovića; članovi uprave: dr. Vladimira Belačića, dr. Viktor Benković, dr. Dura Brzaković, Ante Brozović, dr. Mihal Bojić, dr. Hugo Werk, dr. Mihal Dragić, Steva Knežević, Čeda Matić, Hinko Nagler, Steva Nešić, dr. Ignat Pavlas, Ivo Polić, Vojislav Todorović, dr. Roko Fux, dr. Lajos Hanžek, dr. Ibrahim Hadžiomirović, Momčilo Branović, Branislav Živković, Ivan Kovač, dr. Ivo Ražen, Mihal Stevanović, Franjo Holjević, Radiša Nišavlić, Vlado Veselić.

Ispricani: Mihajlo Mihajlović, dr. Vojislav Besarović, Dragutin Živanić, dr. Mihajlo Gradićević, Momir Korunović, Mihajlo Lukić.

Brat Gangl otvara sednicu u 9 sati pre podne i pošto je konstatovao, da je sednica pravovaljana sazvana i da je sposobna da stvara pravovaljane zaključke, progovara:

Prema tom pravilniku uprava Saveza je utvrdila i predložila pojedini banovinama iznose, koje treba da u svojim budžetima osiguraju kao pomoć župama.

Banovinama su dostavljeni pravilnici s molbom, da se istoga pridržavaju pri podeli pomoći župama, ako ih imaju više na svome teritoriju.

I ovde moram primetiti, da je gospodarski otsek teškom mukom uspeo da sastavi predloge, jer mnoge župe nisu dostavile svoje i društvene budžete Savezu.

Iako čete čuti poseban izveštaj o sokolskoj štampi, to će ipak i u ovom izveštaju da spomenem da se sokolska štampa ne pokriva preplatom i to ne stoga što nema preplatnika, nego zato, što preplatnici ne plaćaju svoju preplatu. Zbog toga morao je Savez predumiti upravi listova iznos od Din 276 252:27.

Za godinu 1930/31. osigurale su pojedine banovine u svojim budžetima sledeću pomoć župama:

Savska banovina	Din 500 000—
Dravska	130.000—
Dunavska	500.000—
Moravska	150.000—
Vardarska	150.000—
Vrbaska	335 000—
Primorska	50.000—
Zetska	100.000—

Od ovoga podeljeno je župama i to:

Zupa Banja Luka	Din 30 000—
" Bjelovar	25 000—
" Cetinje	47.000—
" Kranj	40.000—
" Maribor	60.000—
" Niš	125.000—
" Novo Mesto	20.000—
" Sarajevo	110.000—
" Split	13 000—
" Šibenik	14 000—
" Užice	20 985—
" Zagreb	173.000—
" Beograd	200 000—
" Celje	45.000—
" Kragujevac	50.000—
" Ljubljana	30.000—
" Mostar	33.000—
" Novi Sad	100.000—
" Osijek	70 000—
" Skoplje	535 000—
" Sušak	60 000—
" Tuzla	20.000—
" Vel. Bečkerek	50.000—

U godini 1930. primljen je:

1. Pomoć države Din 654.900—
2. Iz ranijih godina " 235 128:25
3. Naplaćeno za g. 1930. " 333 726:25
4. Ozdrveni fond " 56.005—

Izdatno:

1. Nabava inventara Din 101.182:50
2. Režijski troškovi " 461 882:47
3. Ozlede " 35.514—
4. Načelništvo " 140 206:35
5. Listovi " 589.22:12

Napokon mi je spomenuto, da je Savez SKJ ugovorom od 20. februara 1931. predao Jugoslovenskoj Sokolskoj Matici u Ljubljani nabavu i prodaju svih sokolskih potrepština (formulare, značke, legitimacije i t. d.) uz uslove, da Matica nabavlja i utvrđuje cene sporazumno sa Savezom i da Savez participira na čistoj dobiti sa 10%.

Brat Holujević predlaže, da se gledaju preplate na sokolske listove imaju poduzeti najstrože mere. Tko neplati preplatu u roku od tri meseca, neka mu se dostavljanje lista obustavi, a dužna preplata utuži.

Brat Milić predlaže, da se na glavnoj skupštini Saveza strogo primeni onaj stari princip, kojeg se uvek držala sokolska organizacija, namne, da ona župa, koja ne plati određenog poreza, nema reći na skupštini.

Brat dr. Fux upozoruje na okost, da postoje dve vrsti dugovanja i to jedno dugovanje iz bivšeg Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, i dugovanja, koja su nastala sada u SKJ. Košto on poznaće prilike, stara dugovanja neće se moći nikada uterati, pa za to neka se vode zasebno stara, a zasebno nova dugovanja. Stara dugovanja trebalo bi svakako otpisati, jer je suvišno da ih se i dalje vodi.

Brat Živković odvraća, da se stara dugovanja plaćaju gotovo bolje nego nova, a gleda primetbe o zasebnom vodenju naglašuje, da je savezno knjigovodstvo dugovanja i tako sprovelo, da se vodi jedno i drugo dugovanje zasebno.

Brat Polić slaže se sa predlogom brata Milica, da se oduzme pravo glasa na saveznoj skupštini onim župama, koje nisu udovoljile svojim obvezama, no predlaže da se ovaj zaključak ne provoda ove godine, ali da se župe još jedanput pozove, da se strogo drže odredaba i pravila, pa u buduću da se spram njih najstrože postupa.

Brat Živković izjavljuje gledom na predlog brata Naglera za povišenje prehrane siromašnim tečajnicima savezne prednjake škole, da prima, da se ova povisite za mesečinu 150— Din, ali da ovo povišenje važi tek od 1. marta dalje. Nadalje predlaže, da doprinos župe Savezu ostane isti, dok doprinos društva župama u smislu statuta ne može se danas još odobriti, jer župe nisu priposale svoje predloge gledajući doprinos poreza.

Pošto je time rasprava o gospodarskom izveštaju Saveze bila završena, to se izveštaj u celosti prima. Prima se i predlozi i zaključci na sam izveštaj.

Brat dr. Mihailo Dragić kao predsednik fonda za ozlede podnosi ovaj izveštaj: Prihodi ozledog fonda u množu godini bili su Din 76.122:50, dočim su rashodi bili Din 35.514—. Imovno stanje ozledog fonda na dan 31. decembra 1930. bilo je svega uplaćeno i raspoloživo Din 364.226:50, dočim se još ima ubrati od raznih sokolskih društava za dug iz ranijih godina Din 56.505—, pa je prema tome faktično imovno stanje ozledog fonda bilo Din 420.731:50. Imovina ozledog fonda uložena je ovako: Uložak kod državne Hipotekarne banke Din 326.426:50 i 300 komada ratne štete u protutrošnosti Din 127.800—.

Po župama bili su sledeći slučajevi i u podeljenju je zato ova pomoć: župa Ljubljana 21 slučaj i podeljena po Din 12.711—; župa Maribor 5 slučajeva i podeljena pomoć Din 2832—; župa Celje 5 slučajeva i podeljena po Din 2610—; župa Mostar 3 slučaja i podeljena pomoć Din 15.405—; župa Cetinje 1 slučaj i podeljena po Din 606—; župa Vel. Bečkerek 1 slučaj i podeljena pomoć Din 600—; župa Kranj 1 slučaj i podeljena pomoć Din 300—; župa Osijek 1 slučaj i podeljena pomoć Din 300—; župa Novi Sad 1 slučaj i podeljena pomoć Din 150—.

Time su svi podnešeni izveštaji pojedinih pročelnika saveznih odbora i otseka primljeni. Prelazi se na daljnju tačku dnevnoga reda: likvidacija prvog svesokolskog sleta u Beogradu. Reč užima predsednik sletskog odbora brat Dura Paunković, koji odmah uvodno kod izveštaja spominje, da je usled revizije poslovanja Saveza i sletskih računa u Zagrebu i Ljubljani razglašeno, da Savez sa sletom ima gubitak od pet do šest milijuna Din. Naglašuje, da revizioni odbor nije njega ništa prigodom revizije pitao, kako bi mogao dati neka objašnjenja. O sletu podnosi danas izveštaj, iz kojega se razabire, da ova govorjanja ne stoje, jer osim pozajmice kod poštanske štedionice od 1.500.000— Din, a za koju pozajmicu može se već danas kazati, da će biti otpisana, slet je završio sa jednim suficitom, iz kojega se ima još da odvoji votirana suma za izradu spomenice. Provedba sleta vršila se na brzu ruku, pa se nije moglo, kako to revizori traže, za sve iznose tražiti odobrenja pojedinih izdataka. Međutim poslednja sednica sletskog odbora sve je ove izdatak odobrila. Opširno se brojkama dokazuje ispravnost finansijskog poslovanja sleta i njegov konačni ispad. Naročito upozoruje na specifikaciju prihoda i rashoda sleta, podvlačeći, da su radi neorganizovani podbacile stavke gledom na produžu robe, a jednak su podbacile i prodaje karata za pojedine sletske dane.

U ime revizora Saveza revizor brat Vlado Veselić podnosi zapisnik sednica revizionog odbora Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije održane od 8. do 15. februara.

Revizor brat Veselić pre referade o reviziji kaže, da u zapisniku revizionog odbora nije nigrle konstatirano, da je slet svršio sa gubitkom od pet do šest milijuna dinara, već je s komercijalnog stanovišta uzeto, obzirom na doprinos države i poklonjeni materijal za sletište, doista manjak od cca. 5.500.000— Din. Revizionni odbor nije iznasio pred nevezane stanje Saveza i sletu uopšte, a dvoji, da je koji od revizora, poznavajući svoju dužnost, uopšte takove izjave davao. Gledajući pitanja, koja bi po mišljenju brata Paunkovića imao na njega stavljati revizionni odbor, brat Veselić izjavljuje, da je celi revizionni odbor isao sa objektivnog stanovišta i nije htio sa slušati ničiju objašnjenja i tražio je, da samo na temelju knjiga i spisa konstatira materijalnu istinu.

Nakon pročitanja zapisnika revizionog odbora brat Paunković reagira na opiske revizionog odbora u stavama, koje se lično tiču njega.

Referent revizionog odbora brat Veselić naglašuje, da je revizionni odbor svoje konstatacije morao staviti u zapisnik.

Brat Paunković ponovno se osvrće na reči brata Veselića kazujući, da je odlučno za to, da se čitavo poslovanje sleta raščisti posveta. Neka se na meste knjigovodstvo, koji će sa saveznom knjigovodstvom potpunoma provesti novo knjigovodstvo sleta. — Njegova objašnjenja neka se prime do znanja, a da ne prejudiciraju daljinjo reviziji. — Ovo se prima.

Nadalje usvaja se i predlog brata Paunkovića gledajući ponovnog knjženja, pa se nakon čitave debate stvara zaključak, da se svi poslovni dogadaji sleta imaju ponovno knjžiti i ustanoviti potpuno knjigovodstvo, te na temelju priloga provesti sva knjženja iz novih, da se može ustanoviti ispravno materijalno stanje. U tu svrhu imaju se nametniti dve sile, da u roku od tri do četiri meseca savaj taj materijal preknjiže pod vodstvom i po uputama savezne knjigovodstva. Račun sleta prenosa se na godinu 1931, a sami ra-

čuni ne predlažu se narednoj glavnoj skupštini Saveza. Skupštini predložiće se samo zaključni račun Saveza.

Brat tajnik podnosi na prihvat i potvrdu predlog glavne skupštine Sokolske župe Beograd gledajući nove uprave ove župe. Uprava se prihvata i potvrđuje. Ujedno u vezi s time, pošto se upravni odbor neće tako brzo saštati, zaključuje se, da se ovačuje izvrsni odbor Saveza da može potvrditi i imenovati uprave pojedinih župa.

Ministarstvo prosvete javlja da je razređeno dužnosti člana savezne uprave Matulića Silvija iz Splita. — Prima se do znanja.

Sokolska župa Ljubljana podnosi predlog, da se za narednu godinu snizi savezni porez. — Gledom na to, da je već po predlogu gospodarskog otseka prihvaćeno, da savezni porez za narednu godinu ostaje isti, sam predlog ostaje bezpredmetan.

Sokolska župa Užice stavlja predlog, da se kod sokolskih društava osnuju poljoprivredne sekcije. — Gledom na to, da je već u pravilniku sokolskih četa predviđeno, da je zadaća sokolske čete da radi na privrednom radu i modernoj obradbi zemlje, jer u tome leži blagostanje pojedincima kao osnovni uslov za pravilan razvoj sokolskih organizacija u selu, sam predlog postaje bezpredmetan.

Na predlog župe Ljubljana, a po predlogu Sokolskog društva Ljubljana I, da se § 17. državnih pravila izmeni na taj način, što će u štu, gde se spominje da društvo ima jednog zamjenika starešine u novoj korekturi biti jedan do tri zamjenika, usvaja se, da se pred skupštinu iznese predlog, da se gledom na zamjenike starešina nadopuni ovaj paragraf tako, da se u društvinu na svakih 1000 članova dozvoli jedan daljnji zamjenik starešine.

Brat dr. Mirko Bujić podnosi referat o ovogodišnjem sletu sokolskih župa na Jadranu i moli da se dozvoli splitskoj župi da na isti slet pozove i braću čehoslovačke i poljske Sokole.

Brat dr. Riko Fux prikazuje, kako pojedina društva u pridređivanju raznih zabava prekoračuju svoj delokrug, i

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

ЂОРЂЕ ВАЈФЕРТ А. д. у БЕОГРАДУ

производи своја чувена пива бело „Експорт“ и црно „Св. Ђорђе“ која се продају у бурадима и флашама

Телефони пиваре 355 и 3410 • Телефон стоваришта у Београну 582

— Dozvoljava se, da se pozove imenovanu braću, ali poziv može uslediti samo preko savezne uprave.

Brat dr. Riko Fux prikazuje, kako pojedina društva u pridređivanju raznih zabava prekoračuju svoj delokrug, i

motivacijom, da župa nema prava da ovakove dužnosti nalaže društvinu. — Zaključuje se, da uprave župa imaju prava određivati delegate i iz redova društava okružja. O ovome izvestice se sve bratske župe.

Brat Čeda Milić podnosi predlog, da se u mesecu maju obligatno provede jedan naraštajski dan, nadalje da svako sokolsko društvo bude obvezano da godišnje priredi javnu vežbu, dalje da je svako sokolsko društvo dužno držati dan štednje sa predavanjima o značaju štednje, pa predlog, da se održi dan zadružne samopomoći te predloži o osnutku socijalnog fonda i osnivanju sokolskih zdravstvenih zadruga. — Ovi predlozi se upućuju nadležnim saveznim otsecima.

Brat dr. Ivo Ražem iznosi generalno, kako neka privatna poduzeća, koja su srušu subvencionirana od strane države, prave nepriliku pojedinih članovima savezne uprave na način, da im otešavaju polazak na sednicu uprave Saveza ili inače sprečavaju slobodno vršenje povernih dužnosti. Moli, da ne iznosi konkretne slučajevе, ali da ga se ovlasti da može u tom pogledu na nadležnom mestu interveri. — Prima se.

Pošto je time dnevni red bio iscrpljen, to predsedavajući brat Gangl zaključuje sednicu.

Župa Maribor

SMUČARSKI TEČAJ SAVEZNE PREDNJAŠKE ŠOLE SKJ NA POHORJU.

Od 2. do 13. februaria t. l. se je vršilo za člane savezne prednjaške šole SKJ pod vodstvom br. Cirila Hočevarja smučarski tečaj na Pohorju. Koča na Pesku (1382 m) nas je (nad 40 članov) sprejela pod svojo

članove (početnike i vođe novih društava) pripredice se u martu mesecu o. g., na koji će se primiti 30 učesnika; prevenstvo imaju članovi novih društava. Prijave učesnika za tečaj zaključilo je načelništvo župe 25. februara o. g.

Drugi 5-dnevni tečaj za članice, odnosno načelnice za učenje ritmičnog vežbanja i gimnastike za ženske, pripredice se u aprili mesecu, za vreme uskrsnjeg odmora, na koji će se primiti načelnice i članice. Prijave i za ovaj tečaj takođe su istekle danom 25. februara o. g.

Treći tečaj za članove i članice boje vežbače radi spremanja za prednjače, pripredice se na jesen, o čemu će načelništvo župe izvestiti društva i odrediti rok za podnašanje prijava.

Svi primljeni učesnici tečaja imaju besplatni stan i hranu.

Zaključeno je da se učestvuje na ovogodišnjem sletu župe Split, za koji se prijavljuje ovaj broj učesnika: članova 270, članica 80, muš. naraštaja 50, i žen. naraštaja 30. — Svi učesnici moraju imati odore jer se bez ovih neće priupustiti. Na sletu će sve kategorije učestvovati i u vežbanju.

Primljen je predlog načelništva župe o podeli društava na odružuju pa se dodeljuju:

a) novosadskom okružju: B. Pašanka, Gložan, Ilok, Kamenica, Kisac, Kulpić, Novisad, Petrovac, Petrovaradin, Srem, Karlovci, St. Futog, Titel i Čib;

b) somborskog okružju: Apatin, B. Brešovac, Vajska, Deronje, Obrovac, Pivnice, Ridica, Sombor, Sveti Miletic, Šišaš, Sivac i Stanisic;

c) subotičkom okružju: B. Topola, Veprovac, Vrbas, Kula, Kucura, Marjanović, Senta, St. Kanjiža, Subotica, Homsko Crvenka, Baša i Pačir;

č) staro-bečejskom okružju: Ada, B. Gradište, B. Petrovo Selo, Đurđevac, Žabalj, Mol, St. Bećej, Štobrana i Čurug.

Za okružne načelnike, načelnice i njihove zamenike predložena su ova braća i sestre: za novosadsko okružje: Zlatko Žarko za načelnika Ruškuc Vesna za zam., Koledina Anda za načelniku, Labatova Emilia za zameniku; za somborskog okružja: dr. Cvjetić Vlada za načelnika, Kalić Radovan za zamenika, Ristić Olga za načelniku, Kojić Vukosava za zameniku; za subotičko okružje: Jeger Dragutin za načelnika, Stepanov Duka za zamenika Vrba Farka za načelniku, Branovacki Gordana za zameniku; za staro-bečejsko okružje: Gospodinački Dušan za načelnika, Gospodinački Sofija za načelniku, Kačanski Ivanka za zameniku.

Za članove župske ispitne komisije za polaganje prednj. ispit. izabrani su: Totović Jovan, Daljev Payne, Ilić Miluška, Marić Svetislav, dr. Jovanović Toma. Članove komisije za društvene ispite, imenovane načelništvo župe, po mogućnosti stalne za svako pojedino okružje.

U načelništvo župe predlažu se dosadanji i to: za načelnika Teodorović Milan, za zamenika Totović Jovan, za načelniku Ilić Milušku, za zameniku Rakić Vasiljka.

Članove tehničkog odbora imenovane i u popuniti načelništvo župe u smislu učinjenog predloga.

Povodom izveštaja načelništva župe, da društva neuredno šalju mešene izveštaje, koje za januar ove godine nisu poslala B. Brešovac, B. Topola, Gložan Deronje, Kisac, Kula, Kucura, Petrovaradin, Ridica, Šilba, Sombor Sr. Karlovci St. Futog i Horđoš, zaključeno je pozvati ova društva, da ove izveštaje u roku od 5 dana dostave načelništvu župe. Ujedno se upozoravaju bratska načelništva, da u buduće izveštaje na vreme šalju.

Kako je ustanovljeno, da se kod mnogih društava strojeve vežbe ne izvode po propisanom komandi, koja je svima posata zaključeno je upozoriti sva načelništva i prednjačke zborove da se kod vežbanja strojnih vežba strogim drži propisane komande.

Okružni načelnici upućeni su da čim pre održe sastanke sa načelnicima društava svog okružja i na istima predaju sve propisane vežbe za ovogodišnje pripredbe i upute ih u tačnom vežbanju.

Župa Osijek

SOKOLSKO DRUŠTVO NIJEMCI.

Dana 1. februara odžalo je ovo društvo svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu pod pretsedanjem društvenog starešine brata Rihtara i u prisutnosti izaslanika župe brata Spernika Bogdana.

Nakon pozdrava starešine, brat Spernik protišao je poslanicu brat. Saveznika. Posle izveštaja tajnika i blagajnika prešlo se na izbor nove društvene uprave za god. 1931.

Brat starešina Rihtar se zahvaljuje na dosadašnjem poverenju, i jer je kao državni činovnik iz Nijemaca premešten, moli braću da biraju drugog starešinu, koji će društvo voditi pravim putem. Prelaže svoga zamenika brata Subotić Antuna, što su prisutni jednoglasno prihvatali. Nadalje je na predlog starešine birana sledeća uprava: zamenik starešine brat Prakatuvić Ivan, blagajnik brat Djurasević Martin, tajnik Božić Martin prosvet-

tar Blašković Ivan, načelnik Živković Đuro, zam. načelnika Šalovac Mata, načelnica sestra Blašković Jelka, zam. načelnice Herman Mina; članovi uprave braća Manojlović Borislav, Đurašević Martin, Subotić Rajko, Zvonarević Mirko i Kapes Adam; zamenici Gajer Jakob, Subotić Marko, Jezdri Ivan, Bikić Stjepan i Andres Jakob; revizori: Prakatuvić Vilma Kobsa Samuel i Šalovac Mata; zamenici: Knežević Anton, Ort Ivan i Profeta Franja; sudčasti: Blašković Ivan, Prakatuvić Ivan, Rukavina Marija, Subotić Rajko i Zvonarević Mirko; zamenici: Bek Franja, Lukić Mata i Rajning Franja.

Članarina je ustanovljena za članstvo 5 Din, a za naraštaj i decu 1 Din mesečno.

Nakon toga brat Zvonarević zahvaljuje se bratu Rihtaru kao starešini na njegovom radu od osnutka društva pa do danas. Pošto nas brat Rihtar ostavlja predloženo je da mu se za njegov rad izreče pišmina zahvalnost. Nakon toga je skupština zaključena.

SOKOLSKO DRUŠTVO VALPOVO.

Društvo je održalo svoju glavnu skupštinu u nedelju 11. januara u prisustvu župskog izaslanika arhitekta brata Franje Dlonhoga.

U 1930. god. društvo je delovalo normalno; radilo se je u svih 6 kategorija i putu sedmice. Biće je svega 515 vežbovnih časova u godini. Prosvetni rad bio je usko vezan sa sokolanom i iz knjižnice su se marljivo prenosi prosvetni tečaj, ljične čitale knjige. Za nove članove

priredeno je 10 javnih pripredaba od tih 3 telovežbenog značaja (poselo, javna vežba i akademija), 5 idejno prosvetnog i 2 zabavnog. Na sletu u Beogradu bilo je 31 pripadnik našega društva od tih 9 vežbača (4 takmičara pojedinačno) i 7 vežbačica. Sudjelovali smo na svim javnim vežbama susednih braćinskih društava.

Tečajem godine je bilo kretanje članstva vrlo živo: pristupilo je 46 (od ovih 15 iz bivšeg Hrvatskog Sokola), brisano 75 (od ovih 36 prestupilo u novo osnovano Sokolsko društvo Beliće). Krajem godine imamo 117 članova, od kojih najviše zanatlija (35) i trgovaca (20), dok seljaka i radnika još vrlo malo!

Upravno poslovanje bilo je vrlo živo i uredno.

Župa je imenovala od glavne skupštine predloženu upravu društva, koja se je 3. februara o. g. konstituisala. Osim glavnih funkcionera imamo još: ekonoma, matičara predsednika gradevinskog odbora, pročelnika priredbenog otseka pročelnika djetelant. otseka, poverenika za štendnu,

izvestitelja narodno-odbrambenog otseka, »maršala putac i t. d.

U smislu zaključka glavne skupštine društva je već sada kupilo kuću i prostrane potkućice, na kojemu prostoru kanimo zidati toliko potrebnu nam sokoliju. Prostora ćemo imati dovoljno za prostranu sokoliju i još više za udobno letnje vežbalište. Sadanju postojeći zgradu preudesili bismo za nuzprostorije, kao svačinice, knjižnicu, odborničku sobu i stan za pazitelja kuće. U fondu nam nakon isplaćene kupovnine za kupljene objekte (45.000 Din) ostaje još 40.000 Din, što nam pretstavlja potencijal glavnici za samo zidanje doma.

Za sada učinimo važan korak u životu našega društva: zaposedosmo komad grude naše na kojoj ćemo saviti gnezdo sokolovo! — Fd.

Župa Škoplje

SOKOLSKO DRUŠTVO KOČANE.

† Brat Dragomir Vasić-Stokić.

Dana 8. februara o. g. u 25. godini života tih i nečujno, u niškoj bolnici ugasio se život brata Dragomira Vasića Stokića, učitelja i tajnika Sokolskog društva Kočane.

Pokojni Dragomir sin je siromašnih roditelja, rođen u pratičarhalnoj kući u Kragujevcu, bio je primer skromnosti i mladičke lepote, a pri tom obdarjen svim vrlinama, koje krase jednog dobrog učitelja i Sokola. Pun ljubavi i poleta za svojim pozivom, posvetio se i ne žaleći truda napretku Sokola, ali ne bi pošteden od gorske sudbe.

Njegovom smrću jedina mu sestra Damica izgubila je najveću svoju nadu i utehu, njegovi drugovi valjanog u dobrog druga, a Sokol svog dobrog čana.

Sokolsko društvo Kočane posvećuje mu ove redoye i suznim očima kliče: Laka mu crna zemlja i večar spomen medu braćom i drugovima! Njegovo uzornoj sestri duboko i toplo saučeće.

Župa Vel. Bečkerek

SOKOLSKO DRUŠTVO BANATSKO ARANDELOVO.

Sokolsko društvo Banatsko Aranđelovo priredilo je 22. februara o. g. u zgradu Narodnog doma vrlo uspeli zabavu sa igračkom. Program zabave izvela su tri otseka društva i to djetelantski, tehnički i netom obrazovani pevački na opšte zadovoljstvo.

Vredno je zabeležiti, da je ovo društvo sa djetelantskim i pevačkim

otsekom posetilo 19. februara koloniju »Podčokanje«, udaljenu od sela 6 km, gde je priredilo poselo, koje je u svakom pogledu lepo uspelo, te ima mada, da će se i medu kolonistima, koji su mahom Bosanci, Hercegovci i Dalmatinci, osnovati prva sokolska četa u severnom Banatu, što će biti od velike koristi i za sa-me koloniste.

Napominjemo, da su se na ovoj priredbi po prvi put pojavile u narodnoj nošnji dve učiteljice i jedna mještanka, što je kod publike izazvalo opšte dopadanje, jer dosada niko nije htio uzeti na sebe narodnu nošnju, jer se to smatrao poniznjem i nadati se je, da će od sada i mještance po uzoru svojih učiteljica slobodno poneti sa ponosom razne narodne nošnje prilikom raznih priredaba i svečanosti.

Pevački otsek društva pokazuje lep napredak, jer prosvetar br. Đorđe Ovečić ulazi sve znanje i vesteštinu, da ovaj otsek uzdigne na doli njuvinu, iznad običnih seoskih pevačkih horova, ukoliko za to pruža preduslov glasovni materijal u jednom selu.

Društvo namerava da uskoro obrazuje i glazbeni otsek, kako bi tako kod svojih članova moglo da uz jačanje i snaženje tela krepliti i duh, a to u skladu sa naukom neumrolog osnivača Sokolstva dra. Tyrsa.

Župa Šibenik - Zadar

SOKOLSKO DRUŠTVO BENKO-VAC.

Ovo društvo na najistaknutijem mestu istodobno je i najistaknutije u delovanju. Društvo je od septembra prošle godine osnovalo devet sokolskih četa i povisilo broj članova od 86 na 730. Ovi dana osnovane su čete u graničnim mestima Šabrnje, Galovac Smoković, Murvica i Žemunik. Odaziv je u svima mestima bio izvanredan.

Ovo blagovorno prodiranje u selu, kao i sva aktivnost ovog društva uopšte, pada u glavnom na načelnika br. Cervara i starostu br. Mišoševića.

Šta sve ne može da učini dobra volja!

M. D.

IZ UREDNIŠTVA

Povestivši ovaj broj uspomeni blagopokojnog brata dra. Oražena, izostavili smo sve članke i ostalo građivo, a što ćemo doneti u narednom broju.

telefon štev. 2312
Račun pošt. hran. 10.761

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA

JE NAJMODERNEJU UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROS. EJŠIH DO NAJMODERNEJŠIH
Tiska šolske, mlađinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mlađinske liste, i kuhna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamih listov

LASTNA TVORNICA ŠOLSKIH ZVEZKOV

Ovlaščujte u »Sokolskom Glasniku!«

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepštinama, koje su potrebne za izvadjanje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspačava tiskalice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističnog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije. Komisija prodaje odora sviju kategorija

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POSTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.837

ZAHTEVAJTE CENIK!

članove (početnike i vođe novih društava) pripredice se u martu mesecu o. g., na koji će se primiti 30 učesnika; prevenstvo imaju članovi novih društava. Prijave učesnika za tečaj zaključilo je načelništvo župe 25. februara o. g.

Drugi 5-dnevni tečaj za članice, odnosno načelnice za učenje ritmičnog vežbanja i gimnastike za ženske, pripredice se u aprili mesecu, za vreme uskrsnjeg odmora, na koji će se primiti načelnice i članice. Prijave i za ovaj tečaj takođe su istekle danom 25. februara o. g.

Treći tečaj za članove i članice boje vežbače radi spremanja za prednjače, pripredice se na jesen, o čemu će načelništvo župe izvestiti društva i odrediti rok za podnašanje prijava.

Svi primljeni učesnici tečaja imaju besplatni stan i hranu.

Zaključeno je da se učestvuje na ovogodiš